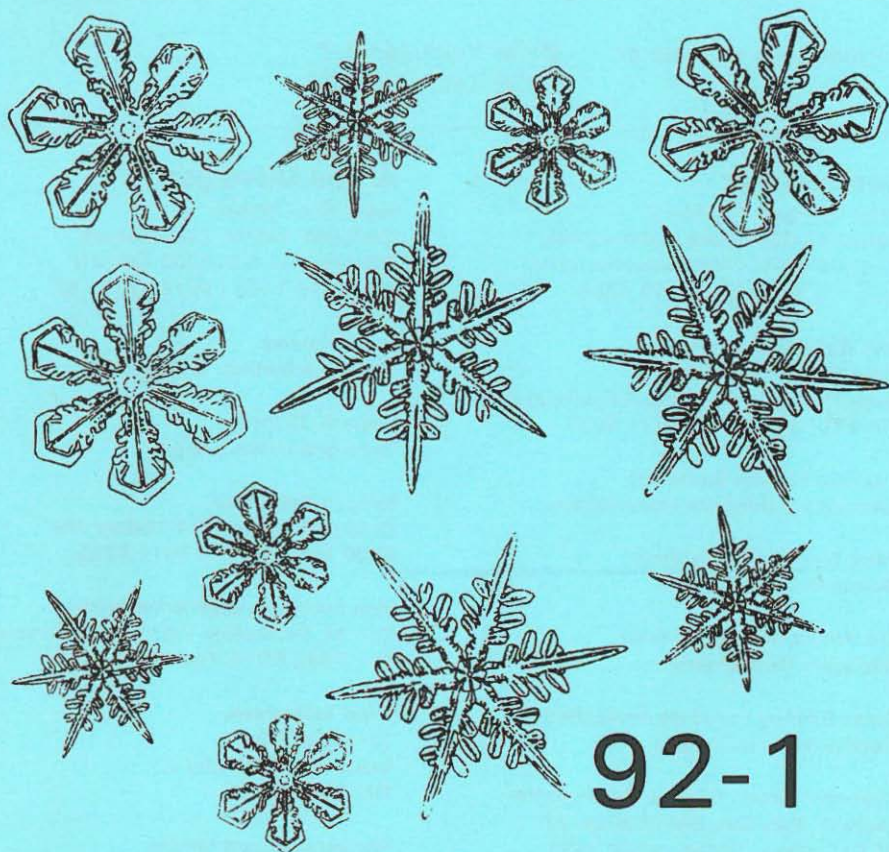

DGFnyt

Medlemsblad for
Dansk Geologisk Forening

92-1

ISSN 0906-3650

JANUAR.
GENERALFORSAMLINGSNUMMER.

DGFnyt

medlemsblad for Dansk Geologisk Forening

Generalforsamlingsnr. Januar 1992

Medlemsskab af Dansk Geologisk Forening koster i 1991 kr. 275,- studerende dog kun kr. 165,-.

Sekretæren træffes torsdage 9-12, Tlf.: 3313 5001, Fax: 3332 6365

Foreningens adresse er: Øster Voldgade 5-7
1350 København K

Bestyrelsen:

Peter Gravesen (formand),
Danmarks Geologiske Undersøgelse,
Thoravej 8, DK- 2400 København NV,
tlf: 3110 6600 Fax: 3119 6868

Finn Surlyk (næstformand)
Geologisk Centralinstitut
Øster Voldgade 10, 1350 København K
Tlf: 3311 2232, Fax: 3111 4637

Liselotte Kiørboe (kasserer)
Danmarks Geologiske Undersøgelse

Peter Stockmarr (sekretær)
Geologisk Centralinstitut

Erik Kristiansen (Bibliotekar)
Geologisk Centralinstitut

Steen Sjørring (redaktør Årsskriftet)
Geologisk Centralinstitut

Marianne Vasard Nielsen (Århus repræsentant), Paly-Dat, Elstedvænge 27
8520 Lystrup, Tlf/Fax: 8622 2433

Redaktør Bulletin: Hans Jørgen Hansen,
Geol.Centr.Inst., Øster Voldgade 10,
1350 Kbh. K. Tlf.: 3311 2232

Århus Udvalget:

Søren Bom Nielsen
Geologisk Institut, Lab. geofysik
Finlandsgade 6-8, 8200 Århus N
Tlf.: 8616 1666 / 8616 6877 - 57

David Penney
Geologisk Institut, Århus

Claus B. Ditlefsen
Geologisk Institut, Århus

Kristian Dalsgaard
Geologisk Institut, C.F.Møllers Alle
8000 Århus C. Tlf.: 8612 8233.

Inga Sørensen, Ingenørhøjskolen,
Chr. M. Østergårds Vej 4, 8700 Horsens
Tlf.: 7562 8811, Fax: 7562 6456

Peter Sandersen,
Tornhøjvej 82.
Stautrup, 8260 Viby J.
Tlf.: 8628 5579

Marianne Vasard Nielsen
Århus repræsentant i bestyrelsen.

Ansvarshavende redaktør af dette nr. af
DGFnyt: Marianne Vasard Nielsen.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	1
Indkaldelse til generalforsamling	3
Indkomne forslag	4
Love for Dansk Geologisk Forening	5
 Kommende møder	
Malmgeologisk klub	9
Mineralogisk klub	10
Sedimentologisk Klub	11
PESGB PETEX 92	14
ATVmøder, mødeprogram 1992	15
 Afholdte møder	
DGF, København	19
Palæontologisk Klub	23
DGF, Århus	26
 Geologiske arbejdspladser	
Roskilde universitetscenter	28
Midt-Sønderjyllands museum i Gram	31
 Medlemsliste	35
 Geologiens fremtid i Danmark	
Indkaldelse til Debatmøde	53

Ny litteratur	56
Danske geologers adgang til geologisk litteratur (Dorrit Korinth Jeppesen, DGU)	57
Pressemeddelelser:	
"Ønskekvistmanden fra Hobro" - Hans Uhre - (en bog) . .	60
Geologisk Nyt (et blad)	63
DEBAT:	
Tungmetaller (Niels Oluf Jørgensen, GI. K.U.)	65
Kontaktpersoner	
Amterne	67
Faglige	68
Den danske Nationalkomité for Geologi	Indersiden bagsiden.

GENERALFORSAMLING i Dansk Geologisk Forening.

Der indkaldes herved til generalforsamling

TID: **MANDAG D. 27. JANUAR 1992**

STED: Geologisk Museum, Auditorium 1, kl. 17.00.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab.
4. Fastsættelse af kontingent
5. Evt. indkomne forslag.
6. Valg af ny formand, se pkt. 4 i lovene.
7. Valg af øvrige bestyrelse.
8. Valg af revisorer.
9. 100 års jubilæum 1993.
10. Eventuelt.

EFTER GENERALFORSAMLINGEN FØLGENDE FOREDRAG:

Kai Strand Petersen & Svend Funder:
"GEOLOGISKE INDTRYK FRA EN REJSE GENNEM
KINA I 1991."

Peter Gravesen.

Indkomne forslag

Medlemsforslag til beslutning på DGF's generalforsamling 27. januar 1992. Fremsendt af Inga Sørensen.

"Foreningen udgiver bladet "DGFnyt", der udsendes 4 gange årligt til alle medlemmer. Redaktionensarbejdet og ansvaret for rettidig udgivelse honoreres med et fast beløb, der for 1992 udgør 2000 kr. pr. udgivelse."

Begrundelse for forslaget:

Redaktionsarbejdet til "DGFnyt" omfatter foruden det opsøgende arbejde også al renskrivning, layout og opsætning til trykkeklar standard. Dette arbejde er for de seneste to numre uden beregning blevet udført af Marianne Vasard Nielsen og tidligere af Steen Sjørring. Det er imidlertid urimeligt, at én person gratis skal gøre dette arbejde til tremstilling af vores fælles medlemsblad. Specielt når der, som i Marianne Vasard's tilfælde, også løber egne lønudgifter på, idet hun arbejder som freelance geolog med eget firma.

Honorar for ovennævnte arbejde skal også ses i sammenhæng med de besparelser, der er ved det postomdelte blad i forhold til de tidligere udsendte meddelelser pr. brev. Et godt 40 siders DGFnyt koster således omkring 7 kr. pr. blad (ca. 5,50 kr i trykkeudgifter og 1,45 kr. i postomdeling). Udgifterne til de tidligere udsendte meddelelser kostede porto (4,75 kr) plus kuvert, plus kopipris (ca. 5-6 kr) plus medhjælperløn for kopiering, pakkearbejde, påsætning af addresselabels m.v. Der er således ingen økonomiske argumenter for, at DGF ikke har råd til at udbetale et honorar i ovennævnte størrelse - det postomdelte blad er stadigvæk fuld konkurrencedygtig i forhold til de tidligere udsendte meddelelser.

Derfor vil jeg opfordrer medlemmerne til at støtte forslaget om et fast honorar for at redigere DGFnyt, idet honorareret også følges af et ansvar for, at de fastsatte deadlines for bladets udgivelse overholdes, hvilket jo er af helt klar vital betydning for mødeannoncering og planlægning af aktiviteter. Hvis I er forhindret i at møde op på generalforsamlingen kan skriftlig støtte til ovennævnte forslag f.eks. fremsendes til DGF's formand Peter Gravesen, DGU.

Love for Dansk Geologisk Forening

§ 1. Foreningens formål er at fremme interessen for geologi og beslægtede videnskaber, at knytte deres dyrkere nærmere sammen og særlig virke for udbredelsen af kendskab til de geologiske forhold inden for det danske rige.

§ 2. Foreningen virker for sit formål ved afholdelse af møder med foredrag, referater og diskussioner om geologiske og beslægtede emner, ved udgivelse af trykte publikationer, afholdelse af geologiske ekskursioner og ved andre til rådighed stående midler.

§ 3. Foreningens ordinære møder afholdes som regel en gang om måneden i tidsrummet fra 1. oktober til 30. april.

§ 4. Foreningens bestyrelse består af 7 medlemmer, der vælges på den årlige generalforsamling. Skriftlig hemmelig afstemning afholdes, såfremt 2 mødedeltagere fremsætter ønske herom. Urafstemning afholdes, såfremt mindst 10 medlemmer inden 1. november fremsætter skriftligt ønske herom. Bestyrelsens formand vælges ved særskilt afstemning, medens de øvrige bestyrelsesmedlemmer selv fordeler forretningerne mellem sig som næstformand, sekretær, kasserer, bibliotekar og bestyrelsens repræsentant i Århus. Kun stemmer afgivet på forud for afstemningen opstillede kandidater er gyldige. I tilfælde af stemmelighed finder bundet omvalg sted på generalforsamlingen. Genvalg kan finde sted, dog må formandspladsen højst to år i træk beklædes af den samme. Funktionstiden begynder umiddelbart efter generalforsamlingen.

§ 5. Indtræder vakance i bestyrelsen, sker suppleringsvalg på det førstkommande møde, hvortil lovlig indvarsling kan ske (cfr. paragraf 20).

§ 6. Bestyrelsesbeslutninger kræver simpel stemmeflerhed. Af bestyrelsesmøderne udarbejdes et beslutningsreferat, der godkendes ved det efterfølgende bestyrelsesmøde.

§ 7. Foreningens møder ledes af formanden, næstformanden eller i deres forfald et andet bestyrelsesmedlem. Ønsker ordføreren selv at tage ordet, som foredragsholder eller i en diskussion, viger han sit sæde som ordstyrer.

§ 8. Bestyrelsen underretter skriftligt medlemmerne om møders afholdelse samt om de foredrag, der er anmeldte til mødet, og de emner, der skal forhandles. Ordstyreren kan dog uden for dagsordenen give medlemmer ordet for mindre meddelelser.

§ 9. Mellem Dansk Geologisk Forening og de geologiske klubber består et samarbejde, idet disse faglige klubbers præsidier sammen med Dansk Geologisk Forenings bestyrelse udgør et geologisk samarbejdsudvalg. Medlemmer af Lunds Geologiska Fältklubb har adgang til foreningens møder og ekskursioner. Bestyrelsen sender meddelelse om disses afholdelse til Fältklubbens sekretær.

§ 10. Besøgende kan med bestyrelsens samtykke indføres af et medlem til et enkelt møde.

§ 11. Optagelse i foreningen sker ved bestyrelsen efter forslag fra to medlemmer Institutioner, biblioteker m.v. kan ikke være medlemmer, men kan abonnere på foreningens publikationer til medlemspris.

§ 12 Æresmedlemmer optages på forslag af bestyrelsen ved urafstemning, når 2/3 af de afgivne stemmer er derfor.

§ 13 Det årlige kontingent fastsættes af generalforsamlingen. Kontingentet skal være indbetalt senest 1. april. Udmeldelser skal være indsendt inden samme dato. 50 års medlemskab giver kontingentfrihed.

§ 14. Foreningen udgiver "Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening" ("Bulletin of the Geological Society of Denmark") med originale bidrag af international interesse skrevet på et af verdenssprogene og "Årsskrift for Dansk Geologisk Forening" skrevet på

dansk indeholdende en oversigt over foreningens virksomhed. I årsskriftet optages også mindre afhandlinger af lokal interesse, ligesom der med passende mellemrum gives en fortegnelse over foreningens medlemmer. Bestyrelsen træffer beslutning om optagelse afhandlinger i reglen i samråd med kompetente eksperter.

§ 15. Foreningens tidsskrifter udveksles i bytteforbindelser i så stor udstrækning som muligt. Den derved og på anden måde erhvervede litteratur overdrages først og fremmest til danske offentlige institutioner.

§ 16. Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed.

§ 17. Den ordinære generalforsamling afholdes normalt i januar.

Generalforsamlingen ledes af en dirigent, valgt uden for bestyrelsen blandt foreningens medlemmer.

På generalforsamlingen aflægges beretning om foreningens aktivitet i det forløbne år.

Det reviderede regnskab fremlægges til godkendelse. Der aflægges særskilt regnskab for de foreningens tilhørende fonds. Regnskabsåret følger kalenderåret.

Generalforsamlingen fastsætter kontingentet for det kommende år (jf. paragraf 13).

Efter valget af bestyrelse for det kommende år (jf. paragraf 4) vælges to revisorer for samme tidsrum.

Generalforsamlingsbeslutninger vedtages ved simpel stemmeflerhed; dog fordres til vedtagelse af lovændringer 2/3 af de afgivne stemmer og at mindst 10% af foreningens medlemmer er til stede. Er dette sidste ikke tilfældet, og forslaget dog vedtages med 2/3 af de afgivne stemmer, skal beslutningen godkendes ved en urafstemning, hvor 2/3 af de afgivne stemmer skal være for forslaget.

10 tilstedeværende medlemmer kan forlange skriftlig afstemning ved alle generalforsamlingsbeslutninger.

Medlemmer, der måtte ønske specielle emner optaget på den ordinære generalforsamlings dagsorden, skal indsende motiverede

forslag til bestyrelsen inden 1. december.

§ 18. Ekstraordinære generalforsamlinger kan kun afholdes i tidsrummet 1. oktober til 30. april. De indvarsles enten direkte af bestyrelsen eller gennem denne efter skriftlig motiveret forlangende af mindst 10 medlemmer, senest 3 uger efter dettes indlevering.

§ 19. Indvarslinger til generalforsamlinger, såvel ordinære som ekstraordinære skal være udsendte mindst 6 dage før afholdelsen og indeholde fuldstændig angivelse af dagsordenen.

§ 20 Dansk Geologisk Forening opretholder og administrerer den i 1969 indstiftede Steno medalje, for hvilken der gælder en særlig fundats.

§ 21 Dansk Geologisk Forening bestyrer følgende legater: "K. J. V. Steenstrups Geologiske Ekskursionslegat", "Ingeniør Ad. Clements Legat til Fremme af Dansk Geologisk Forenings Virksomhed" og "Rejselegat til støtte for nordiske geologiske gæsteforedrag".

§ 22. Foreningen kan kun opløses ved urafstemning og såfremt 5/6 af de afgivne stemmer er derfor. Administrationen af foreningens midler overgår da midlertidigt til den naturvidenskabelige forening, som den sidste bestyrelse i Dansk Geologisk Forening efter be- myndigelse af generalforsamlingen måtte udpege, indtil en ny geologisk forening med lignende formål som den nuværende - eventuelt en geologisk sektion af en anden naturvidenskabelig forening - er oprettet og kan overtage administrationen af midlerne.

5. april 1983

KOMMENDE MØDER

Malmgeologisk klub

FORÅRSMØDE

Fredag den 13. marts 1992 kl. 9-16.

Råstofgeologisk symposium:

Malme, Industrimineraler

Prospektering, Minedrift

Foredrag/poster om ovennævnte emner indkaldes herved.

Programsammensætningen afhænger af indsendte forslag.

UDFYLD VENLIGST SKEMAET OG RETURNÉR DET TIL **HENRIK STENDAL, GEOLOGISK INSTITUT, ØSTER VOLDGADE 10, 1350 KØBENHAVN K.**

INDEN DEN 7. FEBRUAR 1992.

GEBYR: Kr. 25,- betales ved mødets start til dækning af abstracts-bind, kaffe under mødet og reception efter mødet.

Mødet afholdes på Geologisk Institut, Øster Voldgade 10, 1350 København K. Alle spørgsmål rettes til Henrik Stendal på samme adresse. Tlf. 3311 2232 og fax. 3311 4637.

Navn: _____

Adresse og tlf. nr.: _____

☐ Jeg er interesseret i at deltage

☐ Jeg vil gerne holde foredrag 20 min. med 5 min. efterfølgende diskussion.

☐ Jeg vil gerne præsentere en poster.

Titel på foredrag/poster: _____

Mineralogisk Klub

Tirsdag d. 4. februar 1992 kl. 14.00
Auditorium I,
Geologisk Museum, Øster Voldgade 5.

1. Harry Micheelsen: Foredrag
Erfaringer med bestemmelse af optisk
axevinkel i snit langt fra optiske axer med
Bereks' almene U-bords metode.

Bereks' "einheitliches Verfahren" fra 1923 tillader bestemmelse af indicatrix's orientering og den optiske axevinkel i vilkårlige snit, men der har været problemer med korektion for præparatets hældning, og metoden har ikke fundet megen anvendelse. Problemerne kan nu simpelt løses på en programmeret lommeregner og metoden viser sig at være nøjagtig og alment anvendelig.

2. Debat om Mineralogisk Klubs fremtid - skal
vi danne et Danish Mineralogisk Society?
Formanden indleder.

Dansk Sedimentologisk
ForskningsGruppe

Årsmøde

Grønlands Geologiske Undersøgelse
Lørdag den 29. februar 1992
kl. 9.15 - 17.00 + efterfølgende spisning .

TILMELDINGSFRIST 17. FEBRUAR 1992.

Kære venner,

Vi inviterer hermed til årsmøde i Dansk Sedimentologisk Forskningsgruppe lørdag d. 29. februar 1992 på Grønlands Geologiske Undersøgelse. Alle sedimentologi-interesserede er velkomne til at bidrage med korte foredrag, plancheudstillinger eller som tilhører/-tilskuere. Alle sedimentologiske emner, akademiske som praktiske har interesse. vi erindrer om, at DSFG stadig er det uformelle forum, hvor alle landets sedimentologer kan mødes for at fremlægge og diskutere de emner, der optager dem for tiden. Vi opfordrer derfor især specialestuderende og stipendiater til at møde op. Benyt lejligheden til at få jeres ideer testet og få træning i at fremlægge det væsentlige i jeres arbejde i kort og koncis form.

Sted: Grønlands Geologiske Undersøgelse, Øster Voldgade 10 indgang N, København.

Tid: Lørdag d. 29. februar 1992, kl. 9.15 - 17.00 + efterfølgende drinks og middag. (Se tilmeldingsblanket).

Foredrag Anmeldes snarest muligt og senest 17. februar - der skal ikke skrives abstract så hvorfor ikke gøre det straks! Husk at
Planche-
udstilling: taletiden på 15 min. skal overholdes.

Lysbilleder: 50 X 50 mm dias (ydre mål af diasrammer). Dobbeltprojektion er mulig. Husk at lysbilleder skal kunne læses fra baggrunden af lokalet.

Fyld tilmeldingsskemaet side xx ud og send det snarest muligt til os.

Vi forsøger at spise middagen ude i byen, hvis vi kan finde et sted med rimelige priser. Tilmelding er derfor nødvendig af hensyn til bordbestilling.

***Sidste frist for tilmelding: 17. februar 1992
Det endelige program sendes ud i løbet af uge 9.
Husk at medbringe frokostmadpakken.***

Med venlig hilsen
Gregers Dam, Lars Stemmerik & Martin Sønderholm.
Grønlands Geologiske Undersøgelse
Øster Voldgade 10, 1350 København K.

GENERALFORSAMLING I SEDIMENTOLOGISK KLUB

I forbindelse med årsmødet i Dansk Sedimentologisk Forsknings-Gruppe d. 29.2.1992 (kl. 9.15 - 17.00) på GGU afholdes generalforsamling i Sedimentologisk Klub.

Klubbens to co-formænd Peter Johannesen og Henrik Olsen ønsker at give plads for nyt initiativ og gåpåmod og træder derfor tilbage efter 6 spændende år i "stolene". Der vil således blive afholdt valg til formandskabet på generalforsamlingen.

Har du lyst og ideer, så overvej at stille op til valget. Tilmelding af kandidater foregår på selve generalforsamlingen.

Peter Johannesen & Henrik Olsen
Co-formænd for Sedimentologisk Klub

**DANSK SEDIMENTOLOGISK
FORSKNINGSGRUPP
ÅRSMØDE PÅ GGU,
29. FEBRUAR 1992**

Navn: _____

Adresse: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke at holde foredrag af 15 min. varighed med titlen: _____

Jeg ønsker at vise 50 x 50 mm dias i et/to lysbilledapparater/overheadprojektor/andet anfør hvilket: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke at vise en plancheudstilling. Dens titel er: _____

Den fylder _____ m bordplads og _____ m x _____ m vægplads.

Andre ønsker: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke at deltage i den efterfølgende middag.

Det ikke ønskede overstreges, og siden returneres til arrangørerne.
SENEST 17. FEBRUAR 1992.

(PS. hvis du ikke vil klippe i DGFnyt, så tag en kopi. red)

**PETROLEUM EXPLORATION SOCIETY
OF
GREAT BRITAIN.**

**NEWS RELEASE
PESGB
CONFERENCES**

**PESGB PETEX 92
CONFERENCE &
EXHIBITION
25.27 NOVEMBER 1992**

The next PESGB PETEX Conference and Exhibition is to be held at the Olympia Conference Centre, London on the 25th -27th November 1992.

The Olympia Conference Centre is ideal for this event and features a large, modern auditorium with built-in technical facilities for the conference and more than adequate exhibition space for everyone.

The PESGB Committee has decided to continue its tradition of adopting a theme for the conference, and in 1992 the overall theme will be "*Applying New Technologies*".

The Committee has appointed Graham Harman as General Chairman of the PETEX Committee with special responsibility for overall organisation and the exhibition. The Committee has also appointed Iain Bartholomew as Chairman of the Technical Sub-Committee for the Conference.

If you want to receive further details, please contact: -

PESGB
Burlington House,
Piccadilly,
London W1V 9AG

Tel: 071 437 2258, Fax: 071 734 0921

ATV-komiteen vedrørende grundvandsforurening

Mødeprogram 92

10.-11. marts	Vintermøde 1992
30. april	Grundvandsbeskyttelse i landbrugsområder
21. maj	Pesticider
24. september	Risikovurdering af affaldsdepoter
22. oktober	Forskningsprojekter vedrørende grundvandsforurening
18. november	Åbent møde

VINTERMØDE 1992

10.-11. marts 92, Vingstedcentret, Bredsten v. Vejle.

Sidste års succes med workshops fortsættes i år med emner som:

- Østeuropa
 - Grundvandsmodellering
 - Gas i lossepladser
 - Feltnålinger
 - Afværgeforanstaltninger
 - Videnopsamling og efteruddannelse
- Mødets foredragsdel omfatter bl.a.:
- Registreringsprincipper for forurenede grunde
 - Tungmetaller i jord og grundvand
 - Grundvandsmanagement.

Detaljeret program for Vintermødet er udkommet og kan rekvireres af interesserede på ATVkomiteens sekretariat.

Tid: *Tirsdag den 10.3.92, kl. 9.45 - 17.00*
Onsdag den 11.3.92, kl. 9.45 - 16.00

TILRETTELÆGGELSE - MØDELEDELSE

Professor Arne Villumsen, Inst. for Geol. & Geoteknik. DTH
Afdelingsleder, civiling. Jens Baumann, Geoteknisk Inst. ATV.
Cand. scient. Hans Frødborg, Kemp & Lauritsen A/S.

Biolog Inger Holck Gregersen, Stadsingenørens Kontor, Årh. Komm.

Deltagergebyr incl. forplejning/kompendium samt evt. deltagelse i workshop.

Enkeltværelse kr. 3.900,-

Dobbeltværelse kr. 3.800,-

u/overnatning kr. 3.500,-

Tilmelding: Skriftlig tilmelding senest mandag den 27. januar 1992. Rekvirer venligst mødebrevkort på sekretariatet.

Grundvandsbeskyttelse i landbrugsområder

30. april 92, Hotel Marselis, Strandvejen 25, Århus C.

I følge konsensuskonferencen er der 50.000 ha landbrugsareal hvor der er behov for en forstærket indsats til sikring af nitratfrit drikkevand i fremtiden. på mødet vil der fremkomme forslag til, hvorledes grundvandsbeskyttelsen skal sikres. de økonomiske og miljømæssige effekter af forslagene vil blive vurderet og diskuteret. Mødet henvender sig til alle, som har interesse i at bevare nitratfattigt drikkevand i Danmark. F.eks. rådgivende ingeniører, administratorer, landmænd og andre borgere.

Mødet er et heldagsarrangement.

Pesticider

21. maj 92, Bygn. 101, Mødelokale 1, DTH - Lyngby.

På mødet behandles forskellige aspekter vedrørende pesticiders anvendelse i Danmark og de konsekvenser, pesticid-anvendelsen har for miljøet. F.eks. vil der blive givet en oversigt over miljøstyrelsens pesticidprojekter. Muligheder for at analysere pesticider på lavt niveau vil blive diskuteret. endelig vil resultaterne af grundvandsminivering for pesticider blive præsenteret.

Risikovurdering ved affaldsdepoter.

24. september, Scandinavia, Amager Boulevard 70, København S.

En risikovurdering indeholder en række elementer som f.eks. belysning af eksponeringsveje, målinger eller estimat for den forurening, som miljø og mennesker vil blive udsat for, farlighedsvurdering, opstilling af acceptkriterier, sårbarhedsvurdering af grundvandsressourcen og recipienter m.m.

Gennem den seneste tid har Miljøstyrelsen udarbejdet vejledninger og miljøprojekter, hvori bl.a. en række værktøjer til brug ved en risikovurdering er beskrevet.

Det er mødets formål via cases og debat at give en status for hvorledes risikovurderinger gennemføres ved forskellige typer af forurening f.eks. lossepladsgas, tungmetaller, opløsningsmidler og olie/benzinprodukter.

Mødet er et heldagsmøde.

Forskningsprojekter vedrørende grundvandsforurening

22. oktober, Bygn 101, Mødelokale 1, DTH - Lyngby.

Igangværende forskningsprojekter ved Danmarks Tekniske Højskole, universiteterne, firmaer osv. vedrørende grundvandsforurening vil blive fremlagt og diskuteret. Det vil tilstræbes at invitere udenlandske forskere med henblik på at inddrage nye forskningsområder indenfor grundvandsforskning.

Åbent møde

18. nov., Schæffergaarden, Jægersborg Allé 166, Gentofte.

ATV-komiteen vedrørende grundvandsforurening har i år valgt at lade programmet for novembermødet stå åbent, således at aktuelle emner kan tages op.

Mødeprogrammet fastsættes senere.

Publikationer udgivet af komiteen 1991.

Vintermøde om grundvandsforurening. *Vintermøde på Vingsted-centret 5.-6. marts 1991.* Pris: kr 275.

Nitratreduktion i grundvandszonen. *Hotel Marselis 4. april 1991.* Pris: kr 150.

Miljøhensyn ved afværgeprojekter. *Ingenørhuset 28. maj 1991.* Pris: kr. 125.

Grundvandsressourcen. *Hotel Marselis, 17. juni 1991.* Pris: kr. 100.

Jordanalyser. *SAS, Scandinavia Hotel, 25. september 1991.* Pris: kr. 175.

Forskningsprojekter vedrørende grundvandsforurening. *DTH, 24. oktober 1991.* Pris: kr. 175.

Publikationsliste over udkomne rapporter i perioden 1983 - 1990 kan rekvireres i komiteens sekretariat.

Sekretariat: Bente Bruun. Træffetid (12-17) ATV-komiteen vedrørende grundvandsforurening, Institut for Geologi og Geoteknik, Bygning 204, 2800 Lyngby.

Tlf. 45 93 62 66 - lokal 21 77. Direkte 45 93 12 22, efter klartone 2177. Fax 42 88 59 35.

AFHOLDTE MØDER

Fra DGF's Temamøde den 18. november 1991 på Geologisk Museum, København, om **FASTE FORBINDELSER MELLEM LANDS-DELENE** er følgende abstracts indsendt:

Geologien i Femer Bælt

Femer Bælt ligger i udkanten af det nordtyske bassin på randen op mod Ringkøbing-Fyn-Ryggen. På dybdeseismiske linier fra området ses det, at Zechsteinsaltet er adskillige hundrede meter tykt, og at toppen ligger i ca 1000 m dybde. Saltet har visse steder samlet sig i saltpuder, der har hævet de overliggende lag. Således findes kalken allerede ved -27 m ved Rødby, mens kalkoverfladen ellers i omgivelserne findes i ca 100 m dybde. Saltet overlejres generelt af ca 1200 m Triassiske sedimenter hovedsagelig lersten. Jura og Nedre Kridt har en tykkelse på 50-100 m. Trias såvel som Jura-Nedre Kridt tiltager i tykkelse mod syd, dvs ud i det nordtyske bassin. Bunden af Øvre Kridt kalken findes i ca 500 m dybde. Med det anvendte seismiske udstyr er der ikke identificeret brud eller forkastninger i kalken over saltpuderne under Femer Bælt, så der forekommer næppe bevægelser i saltet af betydning. Toppen af kalken ligger ved Rødbyhavn ved godt 100 m dybde og ved Puttgarden i mere end 200 m dybde. Der findes ingen boringer i Femer Bælt området, hvor lagene lige ovenpå kalken er identificeret.

I forbindelse med forundersøgelser for en planlagt broforbindelse blev der i 1963 udført 12 boringer i bæltet med en indbyrdes afstand mellem 1 og 4 km. Ved boringerne sås Eocæn plastisk ler i dybder mellem -20 m og mere end -60 m. Det anses for mest sandsynligt, at toppen af det plastiske ler er forstyrret af istidens gletschere f. eks. som sammenskudte flager eller folder, sådan som det kendes fra Røsnæs, Østjylland og Limfjordsområdet. Det Eocæne ler overlejres af glaciale aflejringer, hovedsagelig moræneler. Lag med smeltevandssand af betydning blev kun fundet i to boringer. Mindre lag med smeltevandssand ofte med morænepræg blev fundet i de

fleste borer, ligesom mindre lag af smeltevandsler og plastisk ler. Disse underordnede lag anses for at være glacialtektonisk forstyrrede flager i moræneleret, som det kan ses i mange kystkliner i området f. eks. i kysten vest for Heiligenhafen. Der er ikke angivet interglaciale marine lag fra borerne, men det kan ikke afvises, at sådanne kan forekomme evt. som flager, da de kendes fra området i borer og fra kystkliner. I de dybeste dele af Femer Bælt er moræneleret dækket af lag af finsand og ler og siltaflejringer, der sikkert er afsat i et søbassin i et af stadierne af Østersøens udvikling efter istiden. Lagene når tykkelser på op til 7-10 m. På Femer siden af bæltet findes op til 7 m tykke lag af Holocæne aflejringer dels gytjeholdigt finsand dels lerede og tørveholdige lag. Sådanne lag findes ikke på Lollandssiden, hvor det udstrømmende vand fra Østersøen har vasket bunde ren og efterladt restsedimenter i form af gruset sand og enkelte store sten. Det eneste bemærkelsesværdige her er en sandbanke på 15 m vand, som når op til 4 m højde og 2-300 m bredde. Den findes på en flere kilometer lang strækning parallelt med Lollands kyst.

Peter Konradi, DGU.

Fast Øresundsforbindelse.

I 1990 fik DGU til opgave af Trafikministeriet at udarbejde en rapport over geologiske problemstillinger omkring miljøkonsekvenser ved anlæg af en fast Øresundsforbindelse fra København til Malmø. Andre miljøtemaer blev samtidig behandlet af andre institutioner og firmaer. Alle miljøtemaer er præsenteret i Trafikministeriets rapport (Miljø Øresund 1991).

Historisk har man undersøgt 2 alternative muligheder for en fast forbindelse over Øresund: Helsingør-Helsingborg (HH) og København-Malmø (KM). De tidligere undersøgelser omfattede boreprogrammer i 60'erne og 70'erne. Resultaterne fra HH linien er publicerede (Gunnar Larsen 1966).

Nærværende rapport (Larsen, B. & Hansen, H.C.S., 1990) bygger hovedsagelig på resultater af tidligere KM forundersøgelser udført af Geoteknisk Institut i samarbejde med DGU medarbejdere, på

forundersøgelser for en mulig uddybning af sejlrender i den Svenske del af Øresund (Brotzen, 1940), samt på forundersøgelser for alternative lufthavnsprojekter på Saltholm og Sydamer. derudover er der inddraget data fra vandboringer og geotekniske boringer på Amager.

Alle data fra KM- og lufthavnsprojekterne findes på DGU. Boredata er indlagt i DGU's boredatabase ZEUS. Størsteparten af undersøgelsesboringerne blev udført som fuldkernede boringer. i DGU's boreprøvemagasin opbevares godt 1200 kernekasser fra disse boringer. Af disse er 104 prøver udtaget til biostratigrafiske undersøgelser.

Under hele området fra København til Limhamn findes kalksten af Tertiær alder (bryozokalk og kalksandskalk/Københavnskalk) dækket af gennemsnitligt ca. 5 m istidsaflejringer og på havet desuden tynde sand- og dyndlag. På Saltholm er kalken kun dækket af gennemsnitligt 1-2 m istidsaflejringer. I Drogden og i Sundet øst for Saltholm er kalken blottet på havbunden eller dækket af få cm marint sand og dynd. Nogle få km syd for Saltholm tiltager tykkelsen af istidslag til ca. 5 m. 3 boringer er ført igennem bryozokalken og når ned i skrivekridtet i ca. 80 m's dybde under Saltholm.

Der er udført undersøgelser af mikrofossiler af Erik Thomsen, Århus Universitet. E. Thomsen konkluderer, at den tidligere udførte lithologiske beskrivelse af boringerne i kalken viser god overensstemmelse med de biostratigrafiske resultater. det kan dermed bekræftes, at geologien bedst forstås ved at placere en nord-sydgående forkastning i den vestlige del af Drogden. Denne forkastning adskiller et område med næsten fladtliggende kalksten på Amager fra en svag foldning med kulmination under Saltholm. Forkastningen skønnes at have et spring af størrelsesordenen 30 m.

De nærmeste blotninger af bryozokalken under Øresund findes på Stevns Klint, et lille kalkbrud på Saltholm samt i et stort kalkbrud i Limhamn, Sverige.

Trafikministeriet har i 1991 igangsat et nyt projekt på DGU vedrørende grundvandsforhold på Amager. Formålet er at afklare konsekvenserne af at sænke grundvandsstanden langs de vej- og baneanlæg, der er projekteret på Amager i forbindelse med bro- og tunnelanlægget.

Tunnelanlægget under Drogden kræver, at motorvej og jernbane føres ned i kote ca. - 8 m ved Amagers østkyst, under en projekteret, kunstig halvø ved Kastrup lufthavn. Linieføringen under dele af lufthavnen ligger i kote ca. - 5 m.

Da trafikanlægget på land ligger under grundvandsspejlet, må det tørholdes ved konstant pumpning fra nye boringer langs linieføringen. Denne pumpning vil medføre en sænkning af grundvandsspejlet ikke kun under motorvej og jernbane, men også i nogen afstand fra disse. Dette vil muligvis reducere mængden af vand, der naturligt søger mod nogle af de nærliggende boringer for den lokale vandforsyning, Tårnby vandværk. Da grundvandet skal sænkes under havniveau er der også en vis risiko for indtrængning af salt vand i grundvandsreservoiret. Denne risiko eksisterer imidlertid allerede i dag med den nuværende vandindvinding på Amager. DGU skal udrede denne problemstilling og anvise en løsning på problemet.

Flintrännens och Trindelrännans Geologi (Öresund).

Brotzen, F. 1940. *Sveriges Geologiska Undersökning, bd. 34, nr.5.*

Den faste forbindelse over Øresund. Geologi.

Larsen, B. & Hansen, H.C.S., 1990. *Danmarks Geologiske Undersøgelse, intern rapport, pp 1-24.*

Geologiske resultater af bundundersøgelserne i Øresund.

Larsen, G. 1966. *Medd. Dansk Geol. Foren. 16. pp 260-265.*

Miljø Øresund 1991. Den faste forbindelse København-Malmø.

Trafikministeriet (ed.) 1991. *Statens Informationstjeneste, pp. 59-63.*

H.C.S. Hansen D.G.U.

Fra Temamødet i Palæontologisk klub den 6.12.1991 Om **TRIASSISKE SEDIMENTER & VERTEBRATER FRA JAMESON LAND, ØST-GRØNLAND** er følgende abstracts indsendt:

Sen-Triassisk tetrapos-fauna, Jameson Land Bassinet, Østgrønland: Sedimentologi og palæoklimatologi.

Trias-lagserien i Jameson Land Bassinet er enestående pgr. den særdeles gode blotningsgrad af sedimenterne, den store laterale udstrækning af lagserien, den store variation i facies og den store aldersmæssige spændvidde af sekvensen.

Årets ekspedition (1991 Danish-American Vertebrate Palaeontological Expedition to Jameson Land, East Greenland) havde til formål at foretage integreret sedimentologisk og palæontologisk feltarbejde i udvalgte dele af Triaslagserien.

Hovedparten af feltarbejdet var koncentreret om de Sen-Triassiske Malmros Klint og Ørsted Dal Members. Dinosaurer og associerede tetrapoder er almindelige i disse sedimentære enheder, som blev dannet i lavvandede søsystemer. De Triassiske søsedimenter er cyklisk opbygget, og søsystemernes dynamik synes styret af Milankovitch svingninger. Denne erkendelse er vigtig og kan føre til en mere præcis datering af lagserien.

Lars B. Clemmensen, Geologisk Centralinstitut.

LUNGEFISK FRA TRIAS

Lungefisk klassificeres bl.a. ud fra kranietagsbens antal og form,

deres tykkelse og tilstedeværelsen af / manglen på skulpturelle og sensoriske kanaler, deres kropsstørrelse, placering af finner, størrelse og formgivning af skæl og tandpladernes udseende.

Generelt er forskellen mellem de uddøde arter ikke større end forskellen mellem uddøde former og recente, hvilket viser en høj grad af konservatisme. Man har fundet Triassiske Lungefisk på alle kontinenter, og med fundene fra Jameson Land er Triassiske Lungefisk nu repræsenteret på alle større landområder.

Med udgangspunkt i fotografier og rekonstruktion af tandplader fra de grønlandske fund er det måske muligt at lave et palæogeografisk udbredelseskort for de Triassiske Lungefiskegrupper.

Thomas Vorre-Grøntved.

Hvirveldyr og kontinental fauna fra Sen Trias, Østgrønland.

Den sent triassiske, kontinentale fauna fra Østgrønland er utrolig rig på hvirveldyr i alle størrelser fra 5-6 m lange dinosaurer til spurve- og musestore flyveøgler og pattedyr. Af faunaen fra Malmros Klint og Ørsteddal Mb (incl. Tait bjerg lag øverst) er fundet:

Egt. pattedyr med flerspidsede kindtænder med dobbeltrod (én tand og måske et kæbefragment - amerikanernes primære mål). Een skilpadde, skjold- og lemmerester i stil med *Proganochelys* fra Tyskland. En flyveøgler, 2 cm kranium med 3-spidsede tænder, arm og flyvefinger. Disse tre (4?) fossiler er (blandt) de allertidligste repræsentanter for grupperne - eneste sted i verden i kombi.

Nogle af verdens tidligste DINOSAURER: *Prosaopoder* er uhyre almindelige, flere hele og delvise skeletter op mod 5-6 m lange af disse store planteædere som *Plateosaurus* og en ældre spinklere form, samt få fodspor, Rovdinosaurer, *theropoder*, et delvist skelet, mange løse tænder og mængder af tretåede fodspor.

Spor, *Batrachopos*, af krokodiller (?); deres primitive slægtninge *Phytosaurer* (som skeletter og tænder) og *Aetosaurer* (panserplader) samt *Raulsuchler* (?) i form af spor, "Hånddyret", *Cheirotherium*.

Hermed ses den "moderne" verden etableret med pattedyr, fugle (i form af rovdinos), skilpadder, og krokodiller, mens den forsvindende fauna med Palæozoisk præg har sin sidste succes.

Urpadder, *Labyrinthodonte* er meget almindelige, med den helt flade, op til 1 m lange *Gerrothorax*, som aflejringerne hyppigste fossil; vandlevende, nok med ydre gæller.

Kæmpestore *Mastodonsaurer* med kranier på ca. 1 m er hyppige. *Cyclosaurer* med næsten lige så store kranier findes.

Et *Metoposaurus*-kranium blev fundet, og måske to kranier af *Brachyopider*, den eneste gruppe der overlever (til N. Kridt).

En enkelt lokalitet på Macknight bjerg med øvre Malmros Klint lag indeholdt alle disse grupper (minus krok-slægtninge) samt Lungefisk, mest blot tandplader, (én lok. m. kranier), og strålefinnede "Ganoider" løse skæl, knogler og tænder af *Semionotus*, *Pygolepis*, *Birgeria* og (?) *Pholodopleurus* etc. *Coelacanth* (slægtninge til "den blå fisk") er fundet andet steds, og *Hybodont* *hajer*, (tænder og finnepigge), især bone-beds. Muslinger nogle få steder (flodmuslinger o.a.) ringe bevaret. Primitive småkrebs med skaller, *Estheria*, typiske for ferskvandspytter, og muslingekrebs er fundet.

Ingen af disse giver alt for sikre dateringer, her står vor lid til palynologiens muligheder, mens andre planterester synes meget sjældne. Kun ét fund af stammer/grene blev gjort, nemlig af nåletræet *Voltzia*, ellers kun nogle elendige bladrester.

Typiske mideuropæiske, kontinentale faunaelementer med mindre affinitet til faunaer i UK & USA; og hvis øvre Malmros Klint er fra Carn, så er nogle sensationelt tidlige fund af pattedyr, dinosaurer og flyveøgler.

Niels Bonde, Geologisk Centralinstitut.

Fra DGF-Århus's møde den 29. oktober om **KVARTÆRGEOLOGI OG LUMINESCENS-DATERING** er følgende abstracts indsendt:

Optisk datering af kvartære sedimenter.

Ved denne nye dateringsmetode måler man optisk stimuleret luminescens (OSL) fra almindeligt forekommende mineraler som kvarts og feldspat. Ved målingerne anvendes med fordel IR-dioder, der kan fremkalde (blålig) luminescens fra feldspatter. Som ved termoluminescens-metoden udnyttes det forhold at sollys under transport og aflejring har "tømt" kornenes luminescens-signal, samt at den naturlige radioaktivitet herefter har resulteret i opbygning af et nyt signal proportionalt med sedimentets alder.

Ved den optiske metode måler man imidlertid udelukkende et signal, der let "tømmes" med sollys i naturen, hvorfor metoden er særlig velegnet til sediment-datering. Således har tømningforsøg i forskellige turbide vandmasser vist, at det optiske signal her tømmes væsentligt hurtigere end termoluminescens-signalet.

Der er endvidere foretaget dateringsforsøg på forskellige typer af sedimenter med kendt alder. Gode resultater er opnået for æoliske og marine aflejringer samt for lacustrine sedimenter af glacial og ikke glacial oprindelse. For grovere glaciofluviale aflejringer vedkomme- de synes sedimenter afsat mere end 20 km fra israndslinien at tegne mest lovende. Yderligere undersøgelser af luminescens-egenskaber ved forskellige sedimentære facies er i dette tilfælde påkrævet.

Metoden har en rækkevidde på ca. 1000 til 400.000 år B.P. og dækker derved et tidsrum, hvor få andre dateringsmetoder er tilgængelige. Samlet synes metoden lovende til datering af kvartære aflejringer.

Claus Ditlefsen, Geologisk Institut, Århus Universitet.

De marine sedimenter ved Kås Hoved, Vestsalling - alder og aflejringsmiljø

Marine interglaciale aflejringer ved Kås Hoved i Vestsalling repræsenterer den største forekomst af interglaciale sedimenter, der er kendt fra daglokaliteter i Danmark (blotningen er 0.5 km lang).

Den består af mørkfarvet, bioturberet ler med enkelte sten, silt- og sandstriber. Ca 3-7 m er blottet i kystprofilet, men der er konstateret yderligere 11 m marine sedimenter i borer. Sekvensen er foreløbig ikke gennemboret. Bunden er mere sandet og lamineret, mens laminae forekommer meget sjældent over et niveau på ca. 3.5 m.u.h.

Mikrofossilundersøgelser (foraminiferer, ostrakoder) viser, at den nederste del af sekvensen blev afsat under kolde glaciomarine forhold. En opvarmning er konstateret i borerne mellem 7 m og 6 m.u.h, efterfulgt af en koldere periode mellem -4.5 m og -3.5 m. Der er en faunaindikation på en gradvis opvarmning igen over -3.5 m, og kolde tempererede forhold opstod ved kote ca. 0.0 m. Toppen af de marine dannelser er forstyrrede og delvist borteroderede af senere isfremstød i området.

Mikrofossilerne i hele lagserien kan tolkes som lavtvandsfaunaer, men de afspejler mindre svingninger i relativt havniveau. De er sammenlignet med tilsvarende faunaer i NV Europa, som er henført til Elster/Holstein overgangen.

Nye TL-dateringer på aflejringer ved Kås Hoved giver en formodet alder for dannelsen på mindst 300ka, når de er korrigeret for langtids fading effekten. Sammenlignet med iltisotopkurver fra dybhavet kan Holstein placeres enten i stadium 9 (339-303ka) eller stadium 11 (423-362ka). Isotopkurverne viser, at den største opbygning af is på kontinentet sket under stadium 12, og denne bliver oftest korreleret med den store Elster glaciation i NV Europa. Man er dog endnu ikke

sikkert på, at Elster/Holstein grænsen svarer til 12/11 overgangen. Kortvarige globale klimaforværringer under opvarmningen fra glacielle til interglacielle forhold, som registreret ved Kås Hoved, er tidligere konstateret både ved isotop stadium 10/9 overgangen og ved 12/11 overgangen i dybhavsundersøgelser.

David N. Penney, Geologisk Institut, Århus Universitet.

GEOLOGISKE ARBEJDSPLADSER

RUC som geologisk arbejdsplads.

Da Roskilde Universitetcenter i 1972 oprettedes var det med status som eksperiment både pædagogisk og forskningsmæssigt. Der stilledes krav om udvikling og afprøvning af alternative undervisningsformer, som på det tidspunkt endnu var løse ideer. Ord som projektorienteret, deltagerstyret, gruppeorganiseret, samfundsrelateret, selvevaluerende og tværfaglighed var nøgleord og deres realisering i de to-årige basisuddannelser (natur, samfund og humaniora) blev straks fra begyndelsen genstand for extern (såvel som intern) kritik og politisk ballade.

Roskilde Universitetscenter havde fra sin stormfulde start i 1972 ansat to geologer, der fuldtids vejledte ved den naturvidenskabelige basisuddannelse. Desuden var geologer i perioder ansat som deltidslærere. I 1974 oprettedes en række kandidatuddannelser, hvis studieordninger baseredes på bekendtgørelser udstedt på baggrund af forhandlinger i en række udvalg med repræsentanter fra såvel RUC som aftagerinteresserne. To af disse, en i geografi med sigte på primært gymnasieskolen og en planlæggeruddannelse sigtende først og fremmest på den offentlige forvaltning, rummede geologiske emneområder og de to fuldtidsansatte geologer knyttedes til disse uddannelser.

I 1977 oprettedes, efter - må man nu sige - fejlslagne forsøg på andre organisationsformer, institutter for de enkelte uddannelser. Geografi knyttedes til "Institut for geografi, samfundsanalyse og datalogi", hvor det faglige miljø i dag udgøres af ca. 50 ansatte VIP (samfunds-fag, geografi, geologi datalog). Heraf een geolog og en pedolog. Planlæggeruddannelsen (oprindeligt betegnet fysisk socio-økonomisk - senere teknologisk-samfundsvidenskabelig planlæggeruddannelse) indgik i "Institut for Miljø, Teknologi og Samfund". Der er her i dag ansat 40 VIP (civilingenører, sociologer, økonomer, jurister, geologer, biologer, arkitekter, planlæggere og en mediciner). Der er tre fuldtidsansatte geologer ved planlæggeruddannelsen.

Der er en generel rotation for alle naturvidenskabeligt ansatte med to år på den naturvidenskabelige basisuddannelse og fire år på kandidatuddannelsen.

På den naturvidenskabelige basisuddannelse undervises på kursusform almindeligvis i tre ikke-obligatoriske geologikurser og der vejledes i forefaldende projekter, der ikke nødvendigvis har et specifikt geologisk indhold, men som rækker ind over andre naturvidenskaber. Projekterne behandler i vid udstrækning miljøproblemer, men kan også beskæftige sig alment med teoriområder eller specifikke naturvidenskabelige eller matematisk/-datalogiske problemer. Det er almindeligt, at geologer tilkaldes som konsulenter når projekterne har et mere eller mindre geologisk betonet indhold, selv om de ikke er vejledere for de pågældende projektgrupper. Der er geologer og geofysikere i basisuddannelsens censorkorps.

På den "teknologisk-samfundsvidenskabelige planlæggeruddannelse" (TEK-SAM førende til cand. techn. soc.) er projektarbejdet centreret omkring samspillet mellem statslig regulering, produktion i videste forstand og produktions miljøkonsekvenser i videste forstand. En del projekter har geologisk indhold, især sådanne som beskæftiger sig med energiproduktion, vandindvinding, råstofproduktion og landskabsøkologi, men der kan være mange andre planlægningsområder, hvor geologiens emneområder spiller ind.

Der er til dato uddannet ca. 410 kandidater, hvor størstedelen er ansat i det offentlige, emn også mange i det private og i organisationer.

Forskningen ved Institut for Miljø, Teknologi og Samfund er som projekterne rettet mod planlægningssektorer, miljøsekvenser, teknologiudvikling og statslig regulering. Emneområder med geologisk indhold er f.eks.: Grundvandskortlægning og indvinding, grudproduktionen og reetableringsmodeller, vand og landskabsøkologi, byøkologi, fastaffald og affaldsbortskaffelse-planlægning, farligt affald, marine lavtvandede områder og råstofproduktion, kystzonens planlægningsproblemer m.m..

En del af denne forskning retter sig mod grundvidenskabelige områder og metodeudvikling som f.eks.: Postglacial marin udvikling eller integreret geofysik/geokemisk dataindsamling med bl.a. udvikling af sø-geoelektriske metoder.

Ved Institut for Geografi, Samfundsanalyse og Datalogi indgår geologiske emneområder i projektarbejderne knyttet til regionale analyser, landskabsøkologiske studier, analyser af produktionsforhold, udviklingsstudier m.m. Projekter med geologisk indhold er f. eks. Olie og Naturgas i Danmark, OPEC, Lateritdannelse, mineralske råstoffer (jern, guld, kryolit m.v.), nedsivning, landskabsøkologi, landskabsdannelse og udnyttelse, vandmiljø på land og i farvandene omkring Danmark. I forbindelse med såvel undervisning som forskning arbejdes med digitalbilledbehandling. Der er til dato uddannet ca. 250 kandidater.

Ansatte, der dækker geologiske emner, ved Roskilde Universitetscenter er.

TEK-SAM:

Professor Erling Bondesen
Docent Niels Schrøder
Lektor Claus Heinberg

Geografi:

Docent Tommy Jørgart
Lektor Peter Frederiksen
U.Ass. Henrik Suadicani

Midtsønderjyllands museum i Gram.

Midtsønderjyllands Museum er et geologisk-biologisk museum med rod i den Øvre Miocæne Gram Formation, der af geologen og amatøren er kendt som en spændende fossillokalitet. - Ofte kaldet Museet på Gram Slot, hvis gamle mure danner ramme om vore samlinger fra- og

udstillinger om Gram leret - eller Hvalmuseet, de sentertiære hvalers samlingssted efter udgravning af leret der så smukt, omend ikke altid lige skånsomt, har bevaret dem gennem millioner år. Museets lovfæstede arbejdsområde favner geologi og den øvrige naturhistorie i Sønderjyllands Amt samt lokalhistorie i de tre omliggende kommuner og alle aspekter af dette: indsamle og bevare, forske og forklare som museerne ynder at udtrykke det. Det er en stor mundfuld for et museum med en normering på én geolog eller biolog, en museumspædagog (lærer), en sekretær og en håndværker. At kaste sig over alle områderne med stor iver "ville gøre dem alle lige dårlige". Med hensyn til indsamling, har lokalhistorien og biologien derfor levet en relativ tilbagetrukket tilværelse gennem en i hovedsagen passiv indsamling. Men flere udstillinger har været arrangeret inden for disse områder.

Derimod er aktiv indsamling af fossiler i Gram leret prioriteret højt, og hver gang der er blevet "råbt hval" fra lergraven, og det er et stort antal gange, har alle "mand" været af huse for at bjærge endnu et af de betydningsfulde skeletter, samt de omkringliggende snegle, muslinger og mikrofossiler.. Det har givet os en god og repræsentativ samling fra det Øvre Miocæne ler.

I en del år har "vores" lokalitet imidlertid været "død". Lergravningen standsede, og hullerne omdannedes langsomt til smukke skovsøer med ænder og svaner. Naturligvis en forsmædelig skæbne for en unik lokalitet, men dog ikke så ydmygende som den skæbne, der overgik de første huller - de blev fyldt med affald.

- Men måske er der lys forude. - Skov- og Naturstyrelsen, Sønderjyllands Amt og Midtsønderjyllands Museum er langt fremme med

planer om genåbning af lokaliteten: Lossepladsen er dækket med muld og beplantet, de to eksisterende grave skal tømmes for de 370 millioner liter vand, og hele området skal gennemgå en kosmetisk behandling, så Gram Formationen igen kan blive et spændende udflugtsmål og et vigtigt forskningsobjekt. Et 60 m langt profil vil blive etableret, med tre hylder, så "hele" profilet på 15 m's højde kan undersøges, og det er planen, at det skal afrensnes for det forvitrede ler to gange om året, så nye fossiler fortsat vil komme frem.

Borde og bænke placeres i området og, håber vi, en lille feltstation, hvor leret kan slemmes og undersøges for sit indhold, skoler undervises og studerende bo. For med den lille besætning museet kan mønstre, er vi interesserede i at trække forskere og geologistuderende til os, for at få hjælp til den videre udforskning af Gram leret. I 1993 håber vi at kunne præsentere den genopståede Gram Formation til glæde for den professionelle, amatøreren og ikke mindst museet, der siden gravestoppet har følt sig på "vand og brød".

Med indsamling fra Gram leret følger bevaring. Leret, og dermed fossilerne, indeholder pyrit, der kan være ødelæggende for knogler og skaller. Museet har gennem mange år argumenteret for øgede bevillinger til netop dette arbejde men desværre uden den ønskede effekt. Et håb om udefra kommende bevillinger til forskning om- og konservering af de pyritimprægnerede fossiler, haves stadig. Mange af vore helt unikke fund må, under de nuværende omstændigheder, stå i kø mange år endnu, inden de når frem til konservatoren, som museet end ikke har råd til at beskæftige heltids.

Museets egen undersøgelses- og forskningsvirksomhed vil fortsat fokusere på de fossile hvaler, i takt med de bliver konserverede - og når tiden kan afses. For en "geologs" arbejde på et lille provinsmuseum er alsidigt og kalejdoskopisk. Der skal planlægges og opbygges udstillinger, administreres, økonomien skal styres, genstande skal registreres og magasineres, foredrag skal holdes og sten og fossiler fra amatorsamlere bestemmes. Men et nyt færdigkonserveret tandhvalfund (det første større samlede fund af tandhval fra leret) lokker til fordybelse.

- Det skal gøres, men animeringen kommer ikke altid fra bestyrelse eller politikere. "Museerne skal synliggøre sig og være en succes" - siges det. Og succes er desværre, for mange analogt med antallet af besøgende. At få publiceret en artikel om et nyt og spændende fund vil ikke blive betragtet så succesfuldt som det at samle 20.000 mennesker til en udstilling.

Det tvinger os til at bruge uforholdsmæssig megen tid på formidling - det er vigtig - men, som nævnt, kun en del af museets samlede arbejde.

Som geolog ved Midtsønderjyllands Museum har man naturligvis brug for den teoretiske og praktiske viden om faget, der er erhvervet i studietiden, men i vid udstrækning også for evne og vilje til at sætte sig ind i administration, regnskabsvæsen, ledelse o.s.v. En vis portion "psykologisk sans" er bestemt heller ikke af vejen, hvis man ønsker et gnidningsløst samarbejde med bestyrelse, personale og museets brugere.

PÅ GENSYN

PÅ

GRAM SLOT

MIDTSØNDERJYLLANDSMUSEUM.

Litteratur om Gram Formationen, publiceret af museets medarbejdere, samt undersøgelser betalt af museet (nr. 3 og 5):

Anvendelse af en geologisk lokalitet i undervisningen i folkeskolen - et praktisk eksempel.

Abrahamssom, M. *Nordslesvigske Museer* nr. 9 1982.

Fortidshvalen fra Sønderjyllands Undergrund.

Bendix-Almgreen, S.E. & Roth, F. *Carlsbergfondet, Frederiksborgmuseet og Ny Carlsbergfondet. Beretning 1974/75.*

En palæomagnetisk undersøgelse af Gram Formationen.

Beyer, C. (*Upubliceret*).

Midtsønderjyllands Museum 1976-86.

Christensen, L. Budtz (redaktør). *Naturhistorie og Geologi. 1986.*

Mineralogi og geokemi i det Øvre Miocæne Gram ler.

Rasmussen, E. Skovbjerg & Larsen, O. Hede. *D.G.U. Serie D nr. 7. 1989.*

Mesocetus argillarius sp. n. (Cetacea, Mysticeti) from Upper Miocene of Denmark, with Remarks on the Lower Jaw and the Echolocation System in Whale Phylogeny.

Roth, F. *Zoologica Scripta vol. 7. 1978*

Portræt af en afdød. (Comments on a baleen whale skeleton from the Gram Formation (Upper Miocene) of Denmark).

Roth, F. *Nordslesvigske Museer nr. 7. 1980.*

Livet i "Gram-havet".

Roth, F. *Nordslesvigske Museer nr. 10. 1983.*

Hvaler - på Midtsønderjyllands Museum. Pluk fra forskningen i Sønderjylland.

Roth, F. 1983.

Miocæntiden i Syd- og Sønderjylland.

Roth, F. *Nordslesvigske Museer nr. 13. 1986.*

Geologiens fremtid i Danmark

Geologi er blevet et vigtigt fag i Danmark i løbet af de seneste tiår. Faget var ukendt for den brede offentlighed for få tiår siden. Der var kun få aktive geologer og meget få geologiske opgaver i samfundet, med uddannelsen af faggeologer og gymnasielærere som de vigtigste områder.

Nu går der ikke en dag uden at geologiske forhold omtales i massemedierne, aktuelle meget omtalte geologiske emner er tunnelboringen under Storebælt og fundet af pesticider i prøver af grundvand.

Der er i dag mere end 600 aktive geologer i Danmark ansat mange steder i det offentlige og i et bredt spektrum af private firmaer. Dette skyldes ikke mindst, at geologiske forhold indgår som et væsentligt grundlag i de love, der regulerer administrationen af Danmarks undergrund og dens ressourcer og af hele miljøsektoren.

Nationalkomiteen for Geologi analyserede i 1989 geologiens status i Danmark i rapporten "Geologi - en Videnskab i Samfundets Tjeneste". På Nationalkomiteens initiativ har en ad hoc arbejdsgruppe af geologer fra de forskellige geosektorer diskuteret geologiens betydning nu og i fremtidens Danmark og de begrænsninger, der vanskeliggør den faglige oprustning i takt med samfundets krav til geologisk ekspertise inden for stadig nye felter.

Denne arbejdsgruppe har forberedt et debatmøde, der finder sted
Lørdag den 29. februar 1992, kl. 10.30
på Danmarks Geologiske Undersøgelse
Thoravej 8, 2400 København NV.

Formålet med mødet er at diskutere nogle af de vigtige faktorer, som påvirker geologiens fremtid i Danmark, såsom uddannelse, grundforskning, arbejdsmarkedet o.s.v., Til mødet er der blevet sammensat et panel af geologiske personligheder, både fra universiteterne, sektorforskningen, amterne og det private. En del af panelets medlemmer holder mundtlige oplæg.

Det er vigtigt, at geologiens fremtid i Danmark diskuteres nu, både i lyset af en betydelig arbejdsløshed og den internationale evaluering af geologiuddannelsen, som nu finder sted på undervisningsministerens initiativ

Måske kan vi på mødet lægge den første grund til en forståelse af, hvordan geologiens fremtid kan sikres på bedste måde og hvad vi selv kan gøre for at hjælpe vort fag i en verden, hvor forudsætningerne stadig forandres.

Vi ses den 29. februar!
Stefan Hultberg.

Indkaldelse til DEBATMØDE
29. februar 1992 kl. 10.30
i DGU's auditorium
Thoravej 8, København.

Tema: GEOLOGIENS FREMTID I DANMARK

Indlæg af:

Finn Surlyk, Professor, Geologisk Institut,
Peter Raben, Geol. stud. Århus.
Martin Ghisler, Direktør, G.G.U.
Richardt Thomsen, Geolog, Århus Amt.
Kaj Sørensen, Efterforskningschef, Statoil.

Panel bestående af ovenstående samt:

Henning Sørensen, Professor, Geologisk
Institut.
Henrik Christiansen, Geol.stud. Århus.
Ole Winther Christensen, Direktør, D.G.U.
Jesper Damtoft, Geolog, Aalborg Portland.
Asker Geyti, Geolog, Dansk Geo-servEx
A/S.

Mødeleder: **Stefan Hultberg**, statsgeolog, D.G.U.

For at lette det praktiske arrangement bedes tilmelding ske **senest den 7. februar 1992** til Heinke Andersen, DGU på nedenstående tilmelding. Yderligere information kan fås ved henvendelse til Heinke Andersen eller Stefan Hultberg på tlf: 3110 6600.

Der vil blive serveret kaffe på mødet. Frokost arrangeres af DGU, men betales af deltageren selv.

Jeg ønsker at deltage i **Debatmødet** om geologiens fremtid i Danmark ved Danmarks Geologiske Undersøgelse, den 29. februar 1992.

Jeg deltager / deltager ikke i den af DGU arrangerede frokost.
(det ikke ønskede overstreges).

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf. _____

NY LITTERATUR

Geological framework in the Skagen area

J. Fredericia, K.L. Knudsen, *Danmarks Geologiske Undersøgelse, DGU-Reprint*, 57, 1990, 13pp; reprinted from: *Journal of Coastal Research*, Special Issue, 9(2), 1990, pp 647-659

On the Geological Setting of the marine deposits during the last 15000 years in the Skagen area

K. S. Petersen, *Danmarks Geologiske Undersøgelse, DGU-Reprint*, 58, 1990, 16pp; reprinted from: *Journal of Coastal Research, Special Issue*, 9(2), 1990, pp 660-675

Blåvandshuk und Skagens Odde - zur Grundrissentwicklung zweier markanter Küstenvorsprünge der Halbinseln Jutland, Danemark

K. Schipull, *Mitteilungen - Geographischen Gesellschaft in Hamburg*, 80, 1990, pp 551-571

Danish experience in geographical information system

O. Brande-Lavridsen, *Photogrammetric Record*, 13(77), 1991, pp 685-690.

Air pollution around Cheminova

F. Andersen, in: *Environmental models: emissions and consequences. Proc. international conference, Risø, 1989*, ed J. Fenhann and others, (Elsevier; Developments in Environmental Modelling, 15), 1990, pp 111-116

Disposal of residues from electricity production. Practical application of a mathematical model to predict the impacts on ground water quality

B. Donslund, in *Environmental models..*(se ovenfor) pp 321-331

Surface water-quality studies in the interior marine environment of Denmark

N.K. Højerslev, *Limnology and Oceanography*, 34(8), 1989, pp 1630-1639

Acidification and leaching of base cations in relation to air pollution levels and base status of the soil

J. Bille-Hansen, *Aquilo, Series Botanica*, 29, 1990, pp 3-12

(The acidification of Danish forest ecosystems is compared with foreign ecosystems)

Pollution of two soils by arsenic, chromium and copper, Denmark

U. Lund and A. Fobian, *Geoderma*, 49(1-2), 1991, pp 83-103

Developments in wastewater treatment for nutrient removal

P. Harremoës and others, *European Water Pollution Control* 1(1), 1991, pp 19-23 (Oxygen depletion in Danish waters etc.)

Grundvandsforhold i Grenå

Århus Amtskommune, Miljøkontoret, August 1991

(rapporten er nr. 5 i en serie hydrogeologiske rapporter;

de øvrige 4 omhandler Århus, Silkeborg, Randers og Odder)

Det er planen senere at bringe status over de forskellige amtskommuners **Vandindvindingsplaner**, **Råstofplaner**, **Fase-2 rapporter** (råstofkortlægninger), samt rapporter om **Grundvandsovervågningen** og **Grundvandsforureningsundersøgelser**. Alle disse kategorier af rapporter indeholder typisk geologiske oplysninger, der kan være af interesse for DGF's medlemsskare.

Danske geologers adgang

til geologisk litteratur.

DGFnyt's interesse for Ny litteratur glæder selvfølgelig en bibliotekar, der beskæftiger sig med indsamling og formidling af geologisk litteratur.

Siden 1981 har DGU benyttet onlinedatabaser til at holde sig ajour med ny geologisk viden.

DGU har adgang til mange databaser, bl.a. Geobase, som er onlineudgaven af "Geological Abstracts" og "Geographical Abstracts".

Personlig kontakt, konferencedeltagelse m.m. er stadig en meget væsentlig faktor i videnskabelig videnudveksling, men med den stigende informationsstrøm er det umuligt at følge med, med mindre man udnytter moderne informationsværktøjer.

I foråret 1991 anskaffede vi vores mest benyttede onlinedatabase GeoRef på CD ROM. Vi har "altid" haft den trykte udgave: Bibliography and Index of Geology", men CD ROM udgaven giver væsentlig bedre søgemuligheder. GeoRef er fritekstsøgbar, dvs. det er muligt at søge forfattere, titler, emneord, kilder, udgivere, udgivelsesår, abstracts.

Et udvalg af den nyeste litteratur om Danmarks geologi i DGFnyt, kan være en god ide.

En komplet fortegnelse over ny populær- og videnskabelig litteratur om Danmarks geologi vil kræve indsamling af informationer fra mange forskellige personer, institutioner, databaser og referenc værker. Skal den viden samles, må det være oplagt at samle oplysningerne i en database.

DGU Biblioteket registrerer DGU's publikationer og bibliotekets bestand i en database. En ønskedrøm er at registrerer al litteratur om Danmarks geologi i en database, men det er en meget ressourcerekrævende opgave og derfor måske oplagt at lave som et samarbejdsprojekt mellem, DGU, DGF, Geologisk Museum, Geologisk Centralinstitut og Geologisk Institut Århus ?

Kunne Ny litteratur blive en database, der løbende blev ajourført ved fælles indsats ?

Hvis du synes et sådan projekt er en god ide, så kom til:

**Idéudvekslingsmøde
på
Danmarks Geologiske Undersøgelse
Thoravej 8, 2400 København NV
onsdag d. 27. januar 1992 kl. 14.00.**

Hvor publiceres ny viden om Danmarks geologi?

Hvor genfindes ny viden om Danmarks geologi?

Kan vi ved fælles indsats samle denne viden i en database?

Hvordan skaffer vi ressourcerne?

Erik Kristiansen, Geologisk Museums Bibliotek og Birte Schwartz Andersen, Geologisk Institut, Århus Universitet vil deltage i mødet.

Tilmelding senest 20. januar på tlf. 3110 6600 lokal 2003 eller fax 3119 6868.

Dorrit Korinth Jeppesen, DGU Biblioteket.

PRESSEMEDDELELSE

"ØNSKEKVISTMANDEN FRA HOBRO" - Hans Uhre beretter om et enestående fænomen: Oliejagt med ønskevist.

I november 1991 udkommer Hans Uhres bog: ønskevistens mysterium - olieagt og påvirkninger. I mere end 60 år har Hans Uhre brugt sin ønskevist til at finde vand med. Men ikke nok med det! Han er ligeledes i stand til at finde OLIE og GAS i undergrunden ved hjælp af sin ønskevist. Ved hjælp af sin ønskevist kan han påvise forskellige gas- og oliefelter - helt ned til en dybde af 5-6 km. ønskevisten registrerer ligeledes salthorste og saltvægge dybt nede - og netop dette fænomen er interessant, idet oliefelter ofte findes i forbindelse med store saltforekomster. Det kan lyde som et paradoks, et mysterium og en påstand, men er ikke desto mindre rigtigt.

Han har arbejdet med ønskeviste af forskellige former, og han foretrækker den Y-formede, Når han skal udvise salt- og gas- og oliefelter benytter han et stykke ståltråd (hegnstråd).

Han har gjort en epokegørende opdagelse, når han nogle gange har brugt et ØNSKEBEN fra en kylling som ønskevist. Ønskebenet er meget fintfølelse. For at smidiggøre ønskebenet lægger han det i olie og for at kunne holde på det, sætter han tynde nylonslanger ind som håndtag. Det virker meget fint, men til langvarige og omfattende undersøgelser er ønskebenet ikke gode nok. Måske er netop ønskebenet fuglenes "navigationsinstrument", når de skal finde vej. Under sit arbejde med ønskevisten har han været i kontakt med en række eksperter og videnskabsmænd, der som de fleste andre var meget skeptiske overfor det uforklarlige fænomen. Gennem en række blindtest-forsøg, hvor han med bind for øjnene blev kørt rundt i en bil, registrerede han med sin ønskevist i forvejen kendte olie- og gasfelter i Tyskland. Hans observationer med ønskevisten blev kontrolleret af blandt andre professor ved Aarhus Universitet, Svend Saxov, og professor ved Danmarks Tekniske Højskole, Hans Pauly. ønskevistens registreringer viste nøje sammenfald med de kendte oliefelter, og de to eksperter konkluderede, at resultaterne var

sensationelle og uforståelige for dem. Videnskabsmænd anerkender jo normalt kun det, der kan måles og vejes. Hans resultater måtte de dog anerkende!!!!

Hans Uhres undersøgelser med Ønskekvisten er i mange tilfælde foretaget fra offentlige transportmidler - i starten som et meget spændende tidsfordriv for senere at blive "mere seriøs". Han har fra flyvemaskiner, der flyver i mere end 10.000 meters højde, registreret store olieog saltstrukturer dybt i undergrunden. Ønskekvisten registrerede disse felter uanset om felterne ligger under havet eller landjorden. Undersøgelser med ønskekvisten fra en kahyt på et skib kan også være gode. Undersøgelser fra en bil foretrækker han dog, idet han hurtigere kan afsøge store områder, og han kan standse op, når det er nødvendigt for at lave mere omfattende undersøgelser.

I en årrække har han via sin ønskekvists anvisninger givet meddelelse om resultaterne af planlagte olieboringer i dansk undergrund. Disse skriftlige meddelelser har han afgivet, før olieboringerne var tilendebragt, og ofte før boretårnet var stillet op. Sådanne rigtige meddelelser vil for nogle mennesker være irriterende, og for andre vil de være spændende. Når ønskekvisten i en række tilfælde har forudsagt, hvad man kalder tørre boringer, må den også for en ordens skyld vise, hvor der skal søges efter nye ukendte olie- og gasfelter. De or ar Hans Uhre indsendt et kort til Energiministeren over de oliefelter, han har registreret med s'in ønskekvist i Danmark. Hans oplysninger er således offentlig ejendom, der blot venter på de rette mennesker til at gennemføre prøveboringer - efter Hans Uhres og ønskekvistens anvisninger.

I Rold Skov har Hans Uhre med sin ønskekvist registreret store olieforekomster. Ligeledes har han i Salling registreret et stort gasfelt. Den tidligere omtalte professor Svend Saxov har i en årrække arbejdet med saltstrukturer i Danmarks undergrund. Han efterprøvede Hans Uhres anvisninger af saltstrukturer under Rold Skov-området ved hjælp af gravimetrisk målinger (tyngdemålinger). Professoren kom til de samme overraskende resultater, som ønskekvisten havde vist. Det var endda resultater, der ikke var påvist i de tidligere foreliggende opmålinger. Denne kendsgerning har vakt

interesse i de kredse, der har set, hvad ønskevisten kan fremvise af fremragende resultater.

De realiteter, som ønskevisten har fremvist, kan ikke bortforklares, men de kan forties eller gå i glemmebogen!!!!

Et dansk olieselskab (DEXCO, red.) under Uggi Engels ledelse forsøgte i midten af 1980'erne at rejse en startkapital til en prøveboring i Rold Skov. Hele dette spændende forløb fulgte Hans Uhre med stor interesse, idet der skulle bores efter hans og ønskevistens anvisninger. Han kørte rundt i området i mange dage og nedtegnede de områder, hvor der er olie. Fortolkningen af ønskevistens kortlægninger til sammenligning med de almindelige seismiske opmålingsformer viste på de fleste områder god overensstemmelse. Netop i denne periode skete der det beklagelige for de deltagende selskaber, at verdensmarkedsprisen for olie faldt fra 30 til 10 dollars pr. tønde. Derfor måtte projektet opgives.

Med sin bog ønsker Hans Uhre således, at der kan komme gang i olieeftersøgningen i den danske undergrund i form af boringer på landområder. Materialet er klart, men hvem tør? I Rold Skov findes masser af olie og ved Grib Skov nær Mårum er der naturgas. Hidtil er der kun forekommet "tørre boringer" efter olie, men hvis geologer og andre specialister vil "lytte" til Hans Uhres ønskevist, kan det gavne dansk erhvervsliv og give penge til den slunkne statskasse.

Jens Bråten, Bråtens Forlag, Aars

Bogen koster 138 kr.

PS. Hans Uhres adresse er:

Fayesgade 17 A,

Hobro, tlf. 98 52 44 25.

Red. kan oplyse at kopi af: "Udtalelse af professor Svend E. Saxov" samt brev til Hans Uhre fra Arne Dinesen fulgte med pressemeddelelsen og kan rekvireres ved at fremsende en frankeret svarkuvert til: M.V.Nielsen, Elstedvænge 27, 8520 Lystrup, Mærk kuverten: Ønskevist.

Geologisk Nyt

I disse dage udsendes et nyt geologisk blad til "alle" geologisk interesserede i Danmark. I layout og udseende minder bladet meget om "Miljø Danmark", der udgives af miljøstyrelsen.

Bladet udgives af:

Erhvervsgruppen, Geologisk Institut, Århus Universitet, C.F. Møllers Allé, Bygning 120, 8000 Århus C. Tlf. 86 12 82 33.

Redaktion og layout: Niels Tvis Knudsen (ansvh), Henrik Sabra Christensen, Jam Jensen, Lars Sloth, Jens Peter L. Sørensen, Henrik Züricho, Ole Bjørslev Nielsen, Niels A. Konge Nielsen, Peter Janca Kristensen og Journalist Gert Lynge Sørensen.

Om bladet skriver de selv side 2. (citatt):

Geologisk Nyt - hvad er det?

Geologisk Nyt har til formål som landsdækkende forum at forbre kommunikationen mellem geomiljøerne og at informere om de forskellige fagområder, i hvilke geologien indgår eller med fordel kunne indgå.

Vi ønsker også at medvirke til, at det geologiske arbejdsfelt udvides, så private virksomheder og offentlige instanser kan øge beskæftigelsen.

Geologisk Nyt vil indeholde en række lettere tilgængelige artikler og reporter, end der normalt publiceres i fagskrifter. Magasinet vil orientere om relevante nyheder for hele det geologiske arbejdsfelt.

Har du forslag eller en historie, som egner sig til Geologisk Nyt, er du meget velkommen til at kontakte os; debatindlæg vil også blive bragt. Vi har til hensigt at bringe indlæg, der iøvrigt har betydning for det geologiske arbejdsfelt. F. eks. om lovgivning, arbejdsmarkedsforhold, støttemuligheder, uddannelse og nye former for samarbejde.

REDAKTIONELT.

Det geologiske arbejdsfelt har såvel i Danmark som i udlandet gennemgået en markant forandring gennem de seneste par årtier - en tid der har været præget af omstillinger, nytænkning samt en stigende grad af internationalisering.

Opgavernes kompleksitet er blevet større og stiller følgelig krav til samarbejde mellem forskellige fagspecialister. Det er derfor vigtigt, at man har en stor kontaktflade til alle eksisterende geologiske miljøer, især for at kunne opfange nye ideer og muligheder så hurtigt og effektivt som muligt.

Vi er en gruppe geologer fra forskningsmiljø og privat erhvervsliv, der længe har savnet orientering om, hvad andre i geosektoren arbejder med i det daglige, som råstofplanlægning, vandforsyning, miljøbeskyttelse, olie- og gasefterforskning, materialeteknologi, forskning ...

Forespørgsler til geologer og andre, ansat i vidt forskellige funktioner og erhverv, viste, at de færreste har den fornødne tid til at læse den egentlige faglitteratur, deltage i faglige møder eller efteruddannelse. Forespørgslen bekræftede, at der er behov for aktuel information i en lettere tilgængelig form.

I efteråret 1990 opstod derfor bl.a. ideen til et magasin. I forbindelse med Danmiljømessen-91 udsendte vi et temanummer, som blev overordentlig vel modtaget. På den baggrund fortsatte vi arbejdet med at etablere Geologisk Nyt. Geologisk Nyt udsendes i hele landet, foreløbigt i 3-5000 eksemplarer til erhvervsvirksomheder, statsinstitutioner, amter og kommuner, højere læreanstalter, biblioteker og private.

Det er lykkedes at skaffe finansiering til udgivelse af de første to numre. Herefter kan du abonnere på magasinet. Prisen 1,100 kr. for fire numre, der udkommer kvartalsvis. Benyt kuponen på bagsiden.

Geologisk Nyt er det eneste annoncemedium i landet, der specifikt henvender sig til den geologiske branche. Henvendelse kan ske til bladets redaktion.

Det er vort håb, at Geologisk Nyt bliver det forum, hvor interesserede uafhængig af baggrund finder information om, hvad der rører sig inden for geologien.

På gensyn Redaktionen

Tungmetaller

Forurening med tungmetaller må forventes at blive et voksende problem for vort samfund i de kommende år. Imidlertid afspejler den standende debat en betydelig usikkerhed omkring tungmetalproblematikken.

Tænk bare på forløbet af "Mundelstrup-sagen" !!!!!

Et vigtigt diskussions emne i denne sag er en samlet vurdering af grænseværdier og baggrundsværdier i jord og vand. Miljøministeren har udtrykt behov for en fastsættelse af baggrundsværdier og Miljøstyrelsen har iværksat adskillige monitoringsprogrammer for tungmetaller i danske jordarter. Flere amter og ATV-institutter er involverede i forskellige tungmetalprojekter.

På trods af det stigende aktivitets niveau indenfor området synes der alligevel at herske en betydelig usikkerhed omkring holdbare kriterier for grænseværdier, baggrundsværdier og valget af optimale analysemetoder for tungmetaller.

Det synes naturligt at geologer og geokemikere ytrer sig i denne debat; især i betragtning af at kvartære og prækvartære bjergarter udgør den altovervejende andel af de anvendte materialer ved jordarbejder, fyld, depotopbygning m.v., og desuden er udgangsmaterialet for enhver form for jordbunds dannelse.

I marts 1991 blev der i DGF-Århus afholdt et møde om tungmetaller i danske aflejringer. Dette møde blev fulgt op af et indlæg om fastsættelse af grænseværdier for tungmetaller i DGFnyt: 91-2 af Marianne Vasard Nielsen. Imidlertid har reaktionerne været beskedne. Men det ville være en skam, hvis diskussionen om et så væsentligt samfundsproblem som tungmetalbelastningen af vores miljø skal forløbe uden kvalificeret ud- og medspil fra geologer og geokemikere.

Et sådant udspil kunne passende komme fra DGF i et forsøg på at fremme en dialog mellem geologer og geokemikere i amter, konsulentfirmaer, forskningsinstitutioner m.v. og interessenter fra jordbundsforskere, analyselaboratorier og ATV-institutter.

Niels Oluf Jørgensen, Geologisk Institut, K.U.

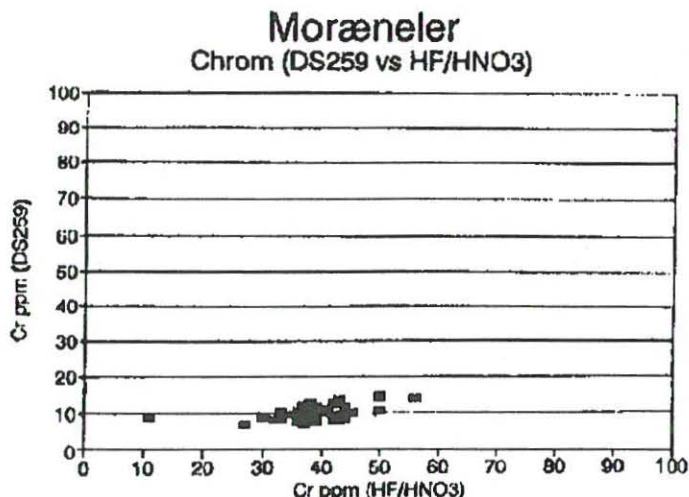

Fig. 1. Chrom er et grundstof hvis komplicerede geokemiske forhold gør det særdeles nyttigt at overveje hvilken analysemetode, der er mest hensigtsmæssig i en given problemstilling. Figuren illustrerer de opnåede analyseresultater for chrom-indholdet i moræneler foretaget henholdsvis på basis af prøveoplukningen ifølge Dansk Standard 259 og en oplukning ved hjælp af flussyre/saltpetersyre.

DS259 er en analysemetode baseret på saltpetersyre-oplukning og er den gængse oplukningsmetode ved analyse af jord- og slamprøver i de kommercielle analyselaboratorier. Den kombinerede flussyre/saltpetersyre oplukning bruges almindeligvis i geokemiske laboratorier i forbindelse med kemisk analyse af krystalline bjergarter og silikaklastiske sedimentter som f. eks. moræneler.

Punkterne i figuren ligger tilnærmelsesvis på en ret linie med hældningen 1/4. Det vil sige at de opnåede analyseresultater for denne prøveserie viser at chrom-koncentrationerne, der er ca. 4 gange så høje ved brug af Flussyre/ saltpetersyre oplukningsmetoden som ved brug af DS259. Analyserne er udført ved hjælp af atomabsorption spektrofotometri og geokemisk Laboratorium, Geologisk Institut, K.U.

KONTAKTPERSONER

Formålet med kontaktpersonerne er:

- at opbygge en synlig kreds af faste meddelere til DGFnyt
- at medlemmerne har et sted at henvende sig til med ideer og spørgsmål
- at kanalisere foresøgslser udefra hen til de rette personer

DGFnyt mangler stadig amtsgeologiske kontakter fra Østdanmark, på nær fra Bornholm. Hvis du er *kontakten* så skriv til Inga Sørensen eller Marianne Vasard Nielsen. Endvidere kunne kontaktpersoner for f.eks. råstoffer, materialeteknologi samt kulbrinter ønskes.

Amtsgeologiske kontaktpersoner:

Nordjyllands Amt. Preben Fredriksen.	tlf. 9815 6222
Ringkøbing Amt. Vagn Jensen.	tlf. 9732 0866
Århus Amt. Morten Hundahl.	tlf. 8627 3044
Viborg Amt. Lars Christiansen.	tlf. 8662 3300
Vejle Amt. Jørgen Fjeldsø.	tlf. 7583 5333
Sønderjyllands Amt. Rud Friborg.	tlf. 7472 2929
Ribe Amt. Jens Bruun-Petersen.	tlf. 7542 4200
Fyns Amt. Poul Rasmussen.	tlf. 6615 9400
Bornholms Amt. Jette Iversen	tlf. 5695 2123
Københavns Amt.	tlf. 4296 5544
Frederiksborg Amt	tlf. 4226 6600
Roskilde Amt	tlf. 4632 3332
Vestsjællands Amt.	tlf. 5363 2533
Storstrøms Amt.	tlf. 5482 3232

Faglige kontaktpersoner.

Endogen geologi, generelt

Jon Steen Petersen, Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233

Malmgeologisk klub

Henrik Stendahl, Inst. Alm. Geol. tlf. 3311 2232

Mineralogisk klub

Ole V. Petersen, Geol. Mus. tlf. 3313 5001

Sedimentologisk klub

Peter Johannesen, DGU, tlf. 3110 6600

Palæontologisk klub

Formand: Niels Bonde, Geol. Cent. inst., tlf. 3311 2232

Dansk Tektonisk Forskningsgruppe (DTFG)

Niels Østerby Olsen, Poul-Henrik Larsen og
John Korstgård, Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233
eller tlf. 8620 2711-2033

Dansk Sedimentologisk Forskningsgruppe (DSFG)

Peter Johannesen, DGF, tlf. 3110 6600

Dansk geofysisk forening

Formand: Søren Gregersen, Kort og Matrikel Styr. tlf. 3135 8750

Sekretær: C. C. Tscherning, Geofysisk Inst. Kbh. tlf. 3181 0447

Dansk Nationalråd for Oceanologi.

Aksel Wiin Nielsen & Vagn Hansen

Sekretær: Birger Larsen, DGU, tlf. 3110 6600

Hydrogeologi, generelt

Inga Sørensen, Horsens Teknikum, tlf. 7562 8811

Collegium Palynologicum Scandinavicum (CPS)

Formand: Kaj Raunsgaard Pedersen,
Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ FOR GEOLOGI, 1992.

Chefgeodæt Ole Bedsted Andersen,
Nationalkomiteen for Geodæsi og Geofysik.

Geolog Steen Andersen, Skov- og Naturstyrelse,

Museumsinspektør Charlie Christensen, Nationalmuseet,

Dir. Knud Ellitsgaard-Rasmussen, Videnskabernes Selskab,

Geolog Peter Gravesen, Dansk Geologisk Forening,

Lektor Niels Hald, Geologisk Museum (sekretær),

Lektor Tommy Jøgart, Roskilde Universitetscenter,

Lektor Svend Karup-Møller, Institut for Silikatindustri, DTH,

Lektor B. Eske Koch, Geologisk Institut,
Århus Universitet (næstformand)

Professor Gunnar Larsen,
Det Naturvidenskabelige Forskningsråd

Geolog Naja Mikkelsen, Danmarks Geologiske Undersøgelse

Cand. scient Bjarne Leth Nielsen,
Dansk Olie- og Gasproduktion A/S

Geolog Agnete Steinfeldt, Grønlands Geologiske Undersøgelse

Professor Henning Sørensen, Geologisk Institut,
Københavns Universitet (formand).

Forenings formål er:

- at fremme interessen for geologi og beslægtede videnskaber.
- at knytte geologer og andre geologisk interesserede nærmere sammen
- at virke for udbredelsen af kendskabet til de geologiske forhold i det danske rige.

DGFnyt trykkes i et oplag på 900 stk, og udsendes til alle medlemmer af Dansk Geologisk Forening, samt en række institutioner.

Dette nr. af DGFnyt er blevet forsinket på grund af den store stofmængde. Det er noget glædeligt, der desværre medfører noget beklageligt. Redaktøren undskylder.

Fremtidige numre forventes udgivet efter følgende plan:

	Deadline	Planlagt udgivelsesdag.
Feb.mar.april	29. jan. 92	15.febr. 92
Maj.jun.jul.	29. april 92	15. maj 92
Aug.sept.okt.	29. juli 92	15. aug. 92
Nov.dec.jan.	28. okt. 92	15. nov. 92